

ОСНОВИ РАДИОТЕРАПИЈЕ

КРАТАК ИСТОРИЈАТ РАДИОТЕРАПИЈЕ

Прва документована примена јонизућег зрачења у радиотерапији-јануар 1896: Емил Грубе (Чикаго) је помоћу рентгенског зрачења третирао рекурентни канцер дојке.

1898. Пјуси: позитивни ефекти примене ЈЗ у третману хипертрихозе и акни

1898. Фројнд: X-зрачење искоришћено у третману бенигних промена (педијатријски невус и *lupus vulgaris*)

1898. Вилијамс X-зрачење искоришћено за третман канцера доње усне.

1900. Увођење мера заштите за особље (оловна заштита) и филтрације зрачења

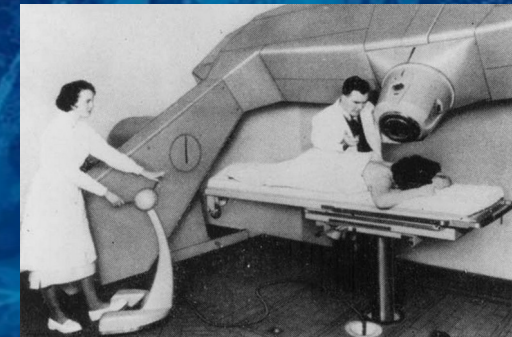
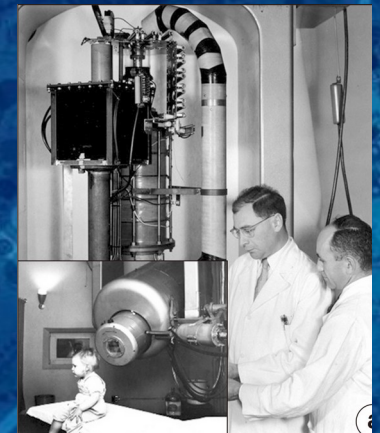
КРАТАК ИСТОРИЈАТ РАДИОТЕРАПИЈЕ

- 1899. први пут примењен облик фракционисане радиотерапије. Стенбек је применио 100 мањих озрачивања у периоду од 9 месеци у третману ВСС носа. Пацијенткиња је излечена и доживела дубоку старост.
- 1904. Прва документована примена брахитерапије: третман канцера грлића материце убацивањем радијума у шупљину материце
- 1907. Третман ангиома укрштеним сноповима зрачења из радијумског извора

КРАТАК ИСТОРИЈАТ РАДИОТЕРАПИЈЕ

- 1913. Кулицова развио радиотерапијску Рентгенску цев са већом енергијом. Промовисао примену филтрације снопа зрачења.
- 1920. Телекири терапија из радијумског извора („радијумске бомбе“). Мана дуго време озрачивања.
- 1935. Лондон прва цев за генерисање X-зрачења енергије 600 kV.
- 1933. први клинички 2 MeV Ван дер Граф генератор
- Милард (Philips) први LINAC са двоструком ротацијом (таласовод дужине 1 m, изоцентрично подешавање и 2 MV магнетрон

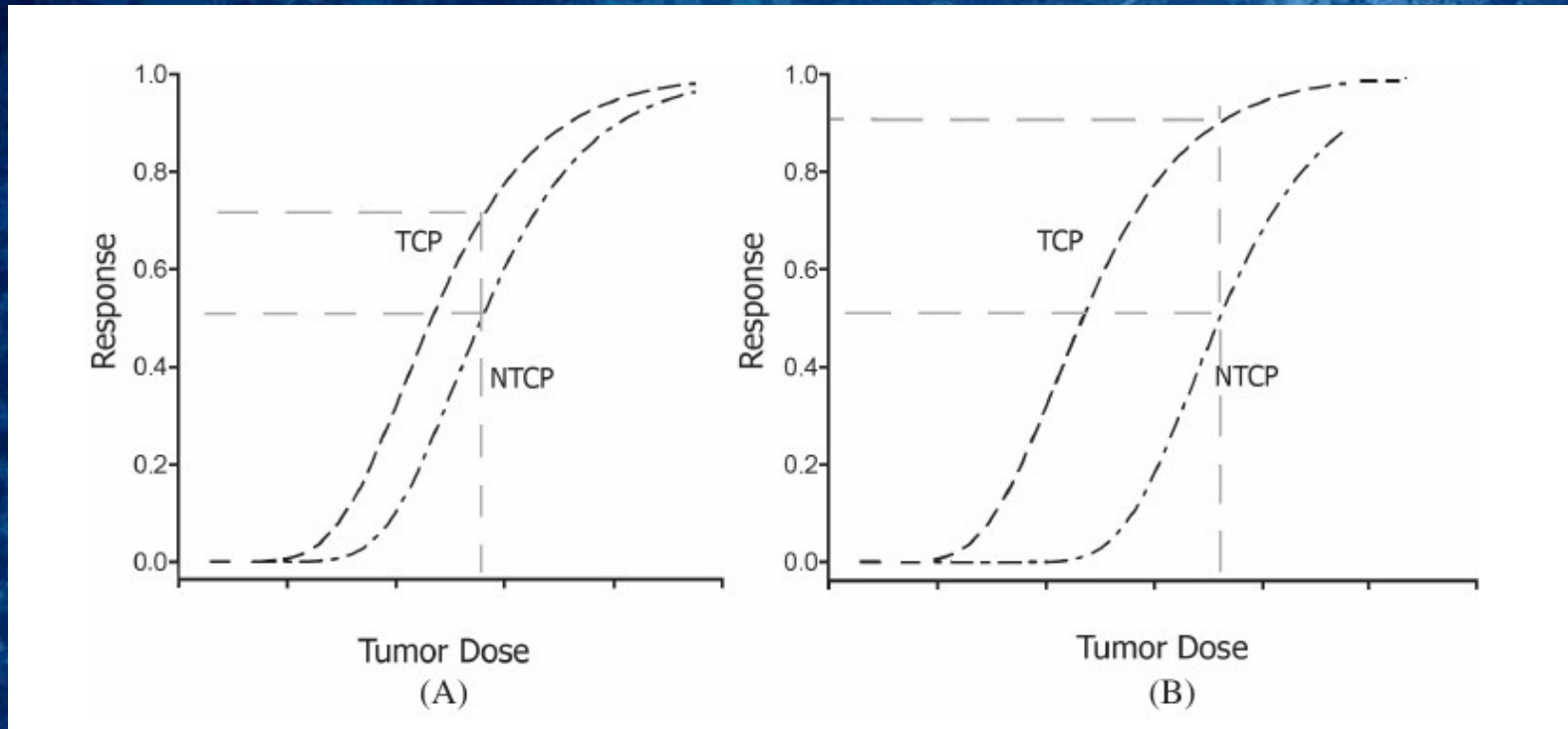

КРАТАК ИСТОРИЈАТ РАДИОТЕРАПИЈЕ

- 1966. Први уређај са двоструким фотонским снопом (Siemens)
-
- 1990. Varian уређај за телетерапију
-
- 1994. Први уређај за томотерапију
-
-

Циљ радиотерапије

- Локална контрола тумора и максимално могућа поштеда околног здравог ткива

NTCP -
вероватноћа
компликација у
нормалном
ткиву

TCP –
вероватноћа
компликација
за тумор

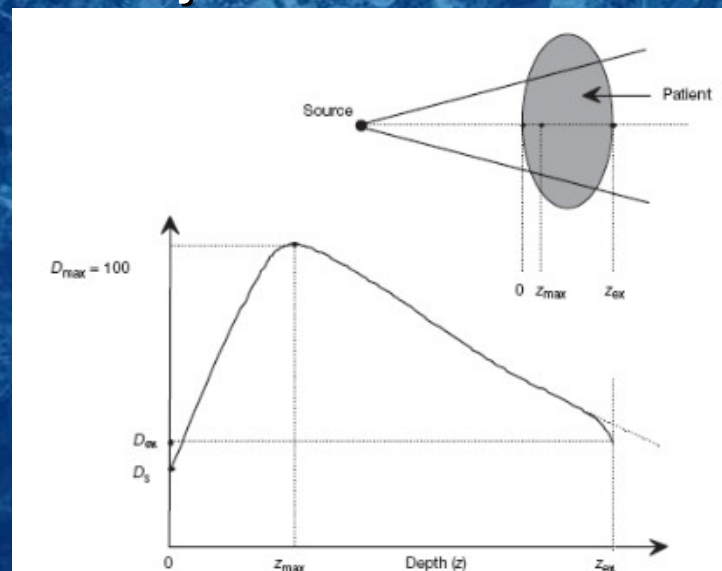
$$S = e^{-\left[\alpha nd + (\alpha nd) \left(\frac{\beta}{\alpha} d\right)\right]} = e^{-\alpha D \left(1 + \frac{\beta}{\alpha} d\right)}$$

$$TCP = \exp \left\{ -N_0 e^{-\alpha D \left(1 + \frac{\beta}{\alpha} d\right)} \right\}$$

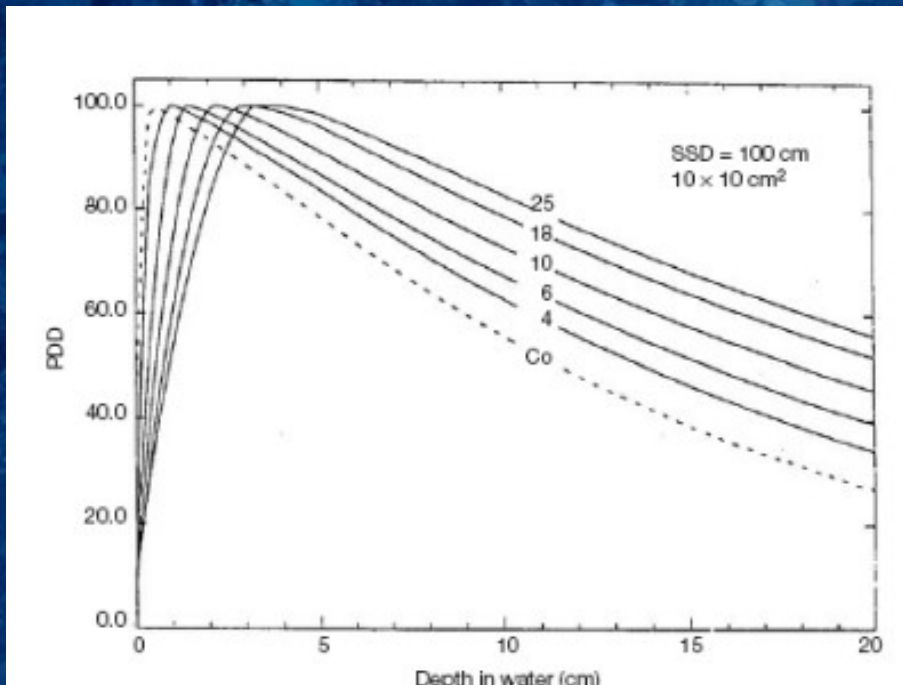
Преживљавање у фракционисаном режиму

ИЗОТОПСКИ ИЗВОРИ vs генераторски извори зрачења

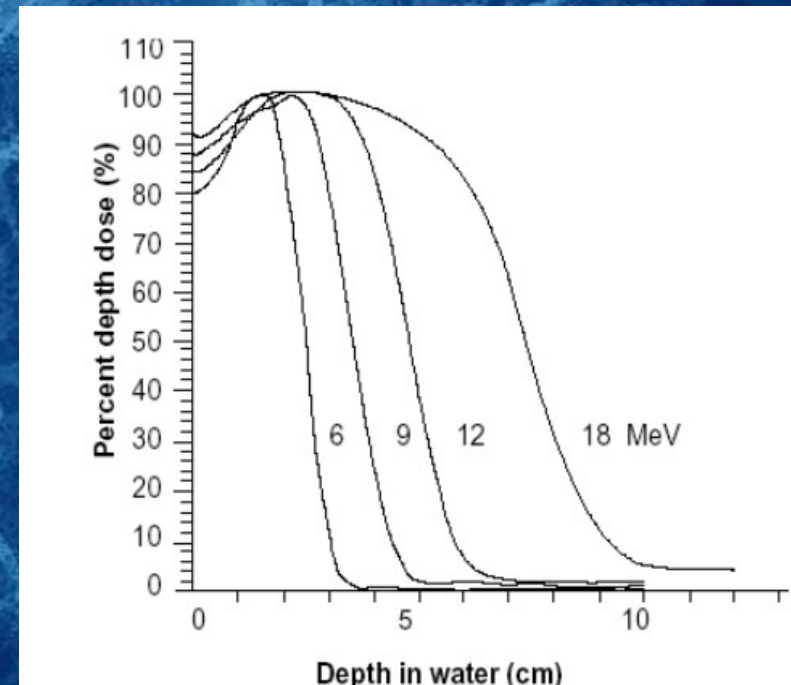
- Најчешће коришћени радиоизотопски извори зрачења: ^{60}Co (телетерапија) ^{192}Ir (брахитерапија).
- РИ имају мале енергије зрачења и дистрибуција депозиције енергије (за исту геометрију озрачивања) је непроменљива.
- Генератори зрачења са друге стране дају енергије зрачења до 25 MeV, што омогућава да се максимална депозиција енергије помера ка дубљим слојевима. Тиме се максимално поштеђује здраво ткиво.

- У пракси то значи предају веће енергије тумору и поштеду нормалног ткива које се налази испред тумора

Поље 10x10 cm вода, гама и x-зрачење и акцелератора

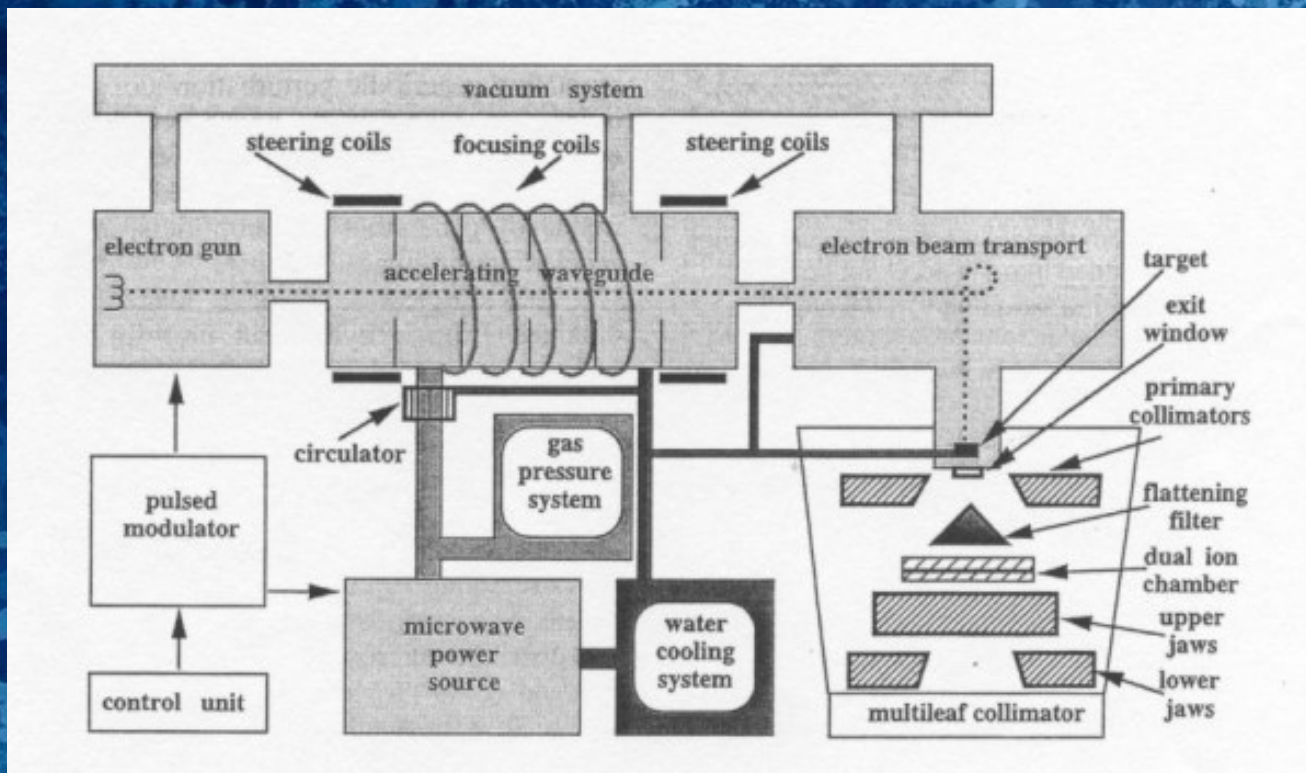

Електронско зрачење л, исти услови

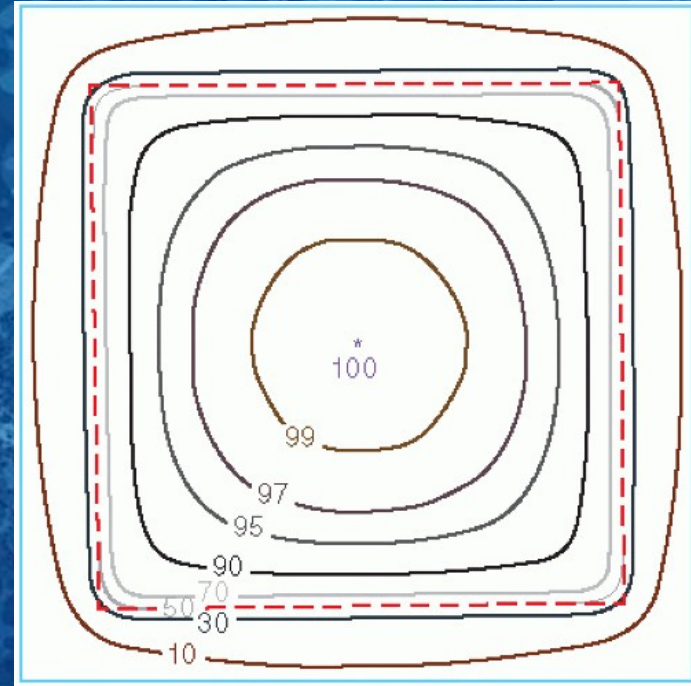
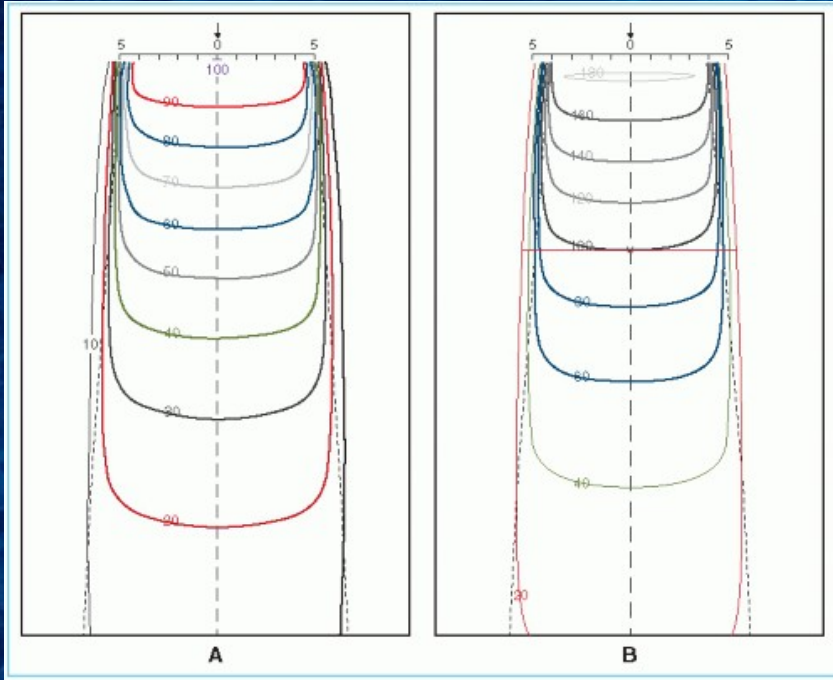
Терапијски акцелератори

- Раде у пулсном режиму. Електрони се убрзавају спрегнутим дејством микроталсног зрачења и електричног поља

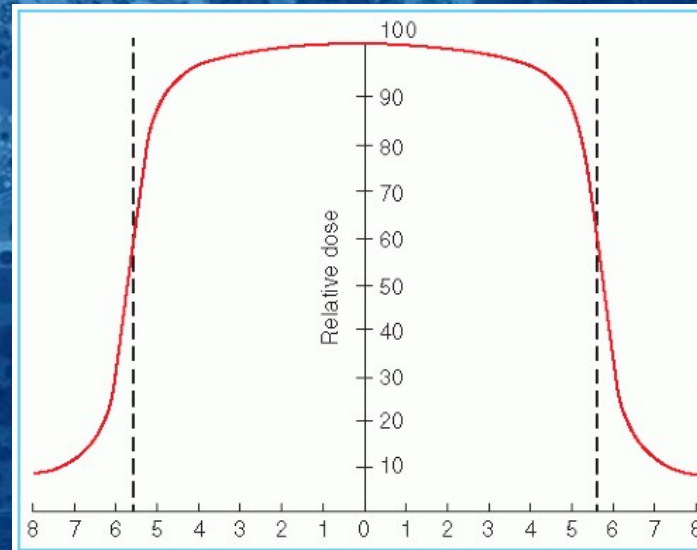

Производе електрона високих енергија. Уколкосу на пут снопа постави мета од волфрама производи се закочно зрачење

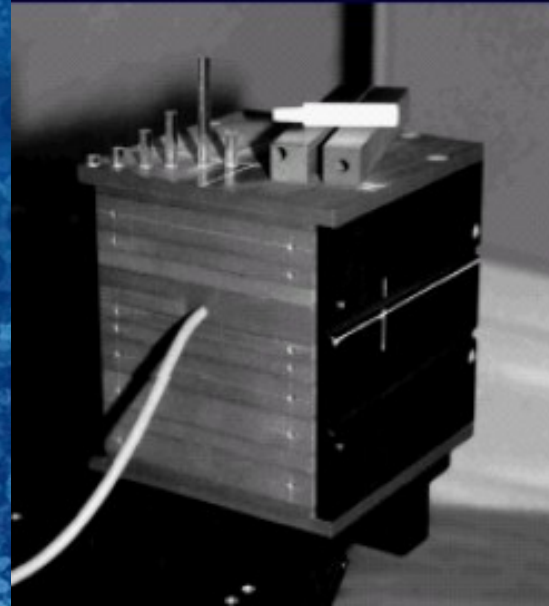
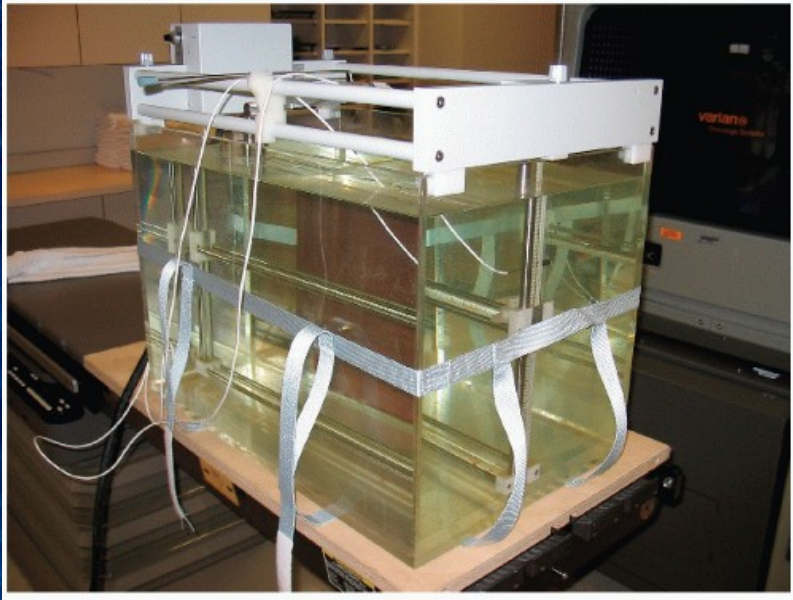
Изодозна распредела

STR (ФКД) = 80 cm
Поље 10x10 cm

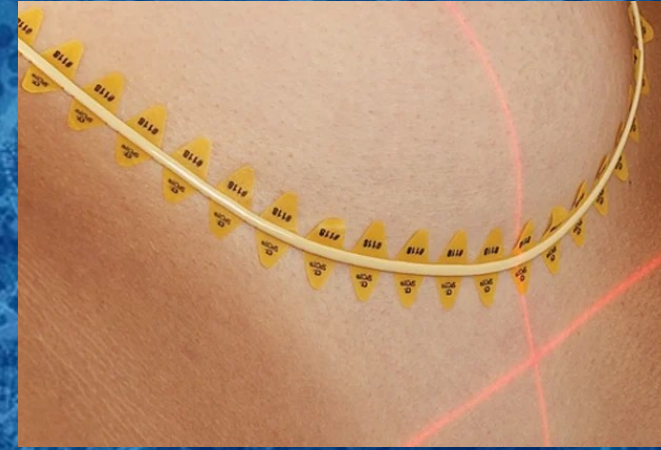
Одређивање изодозне расподеле

Мерења се врше постављањем јонизационе коморе или радиохромних филмова на различите позиције у фантомима

Реализација радиотерапије

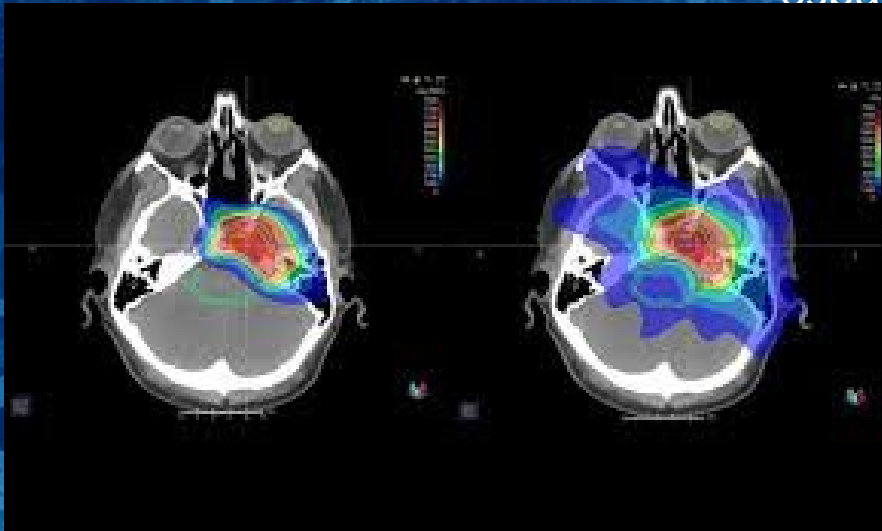
1. Добијање анатомских (и у неким случајевима функционалних) снимака тумора помоћу рентгена, СТ или МРИ. Потврђена дијагноза тумора
2. Локализација патологије на имиџима и њено опцртавање
3. Планирање радиотерапије
  1. Геометрија озрачивања, фракционисање дозе. Компјутерска симулација плана радиотерапије
4. Озрачивање

СТ планер/симулатор служи за прецизно 3D локализовање патологије и околних структура

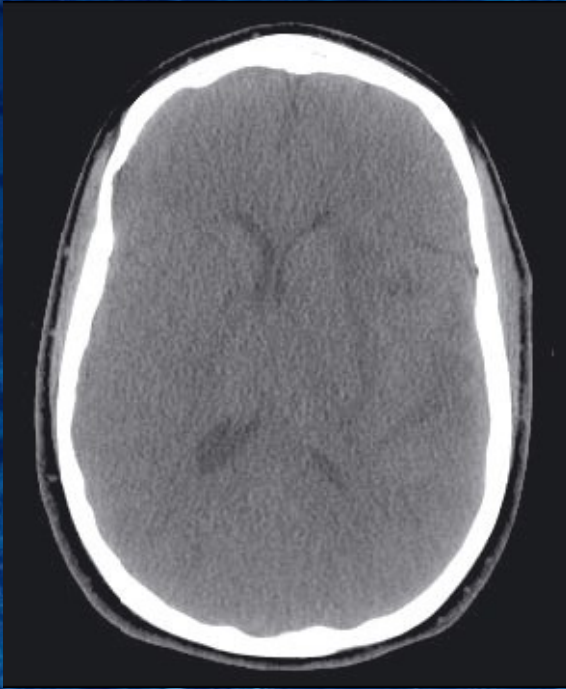
Анатомски регион од интереса се при снимању имобилизује, да би се избегло померење пацијената и поставили маркери зоне коју треба озрачивати

Маркери на кожи

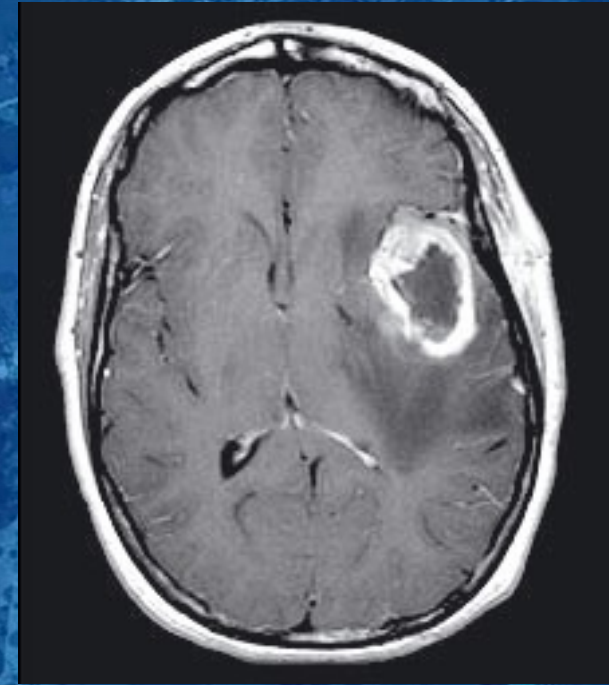
Дигитално реконструисани радиограм добијен СТ симулатором служи за планирање радиотерапије

Проблеми...лош мекоткивни контраст СТ

СТ

Одлична визуелизација коштаних структура
Не постоји контраст између мекоткивних структура

MRI

Одличан мекоткивни контраст
Не визуелизују се коштане структуре

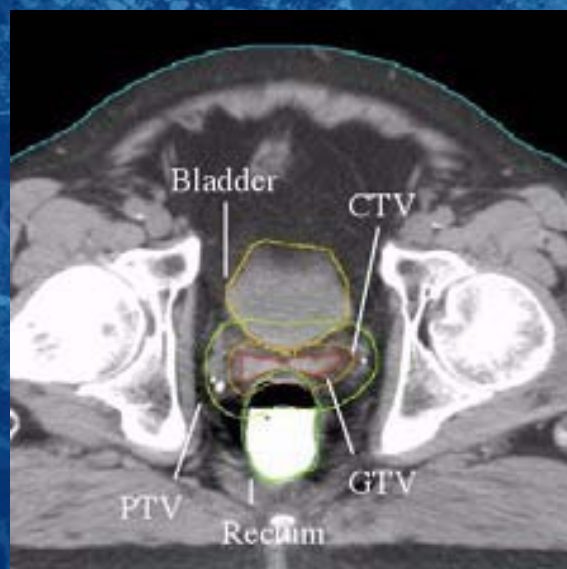
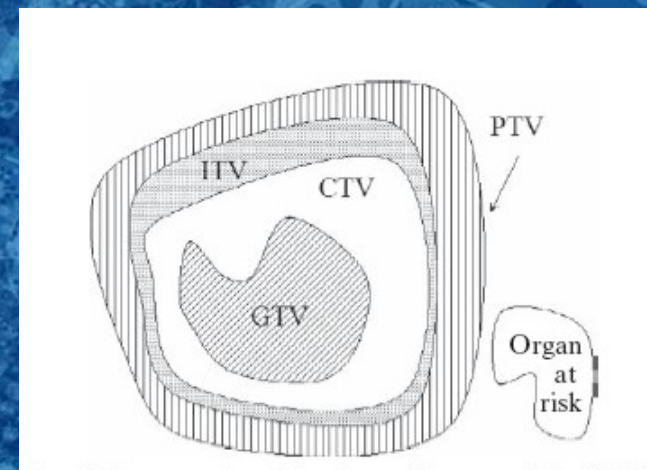
Решење: корегистрација МР и СТ

- Корегистрација снимака обезбеђује да се границе и структура патологије тачно пренесе на ДРР

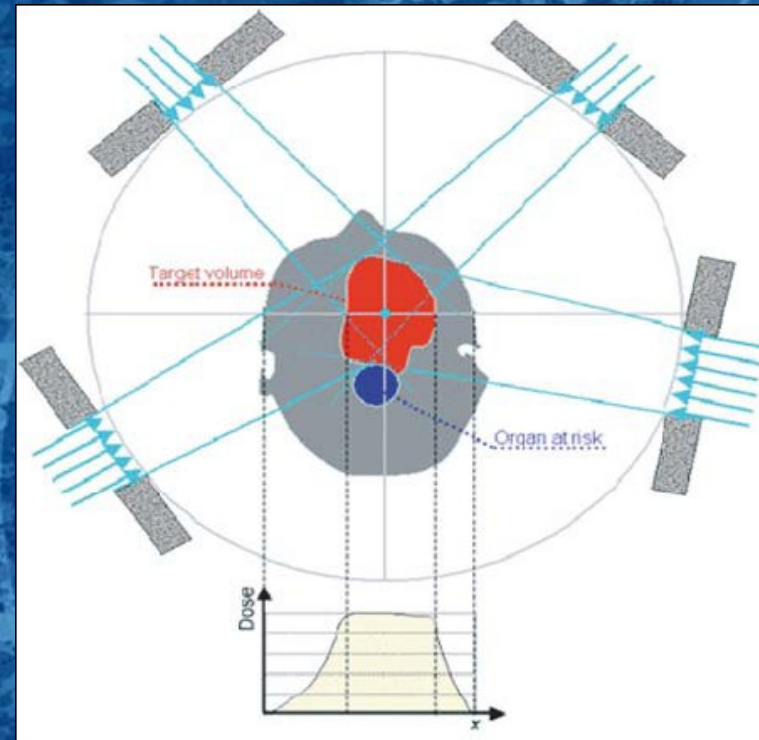
Дефинисање мете

- GTV – укупан волумен тумора
- CTV – волумен клиничке мете
- ITV – запремина унутрашње мете
- PTV -волумен планиране мете

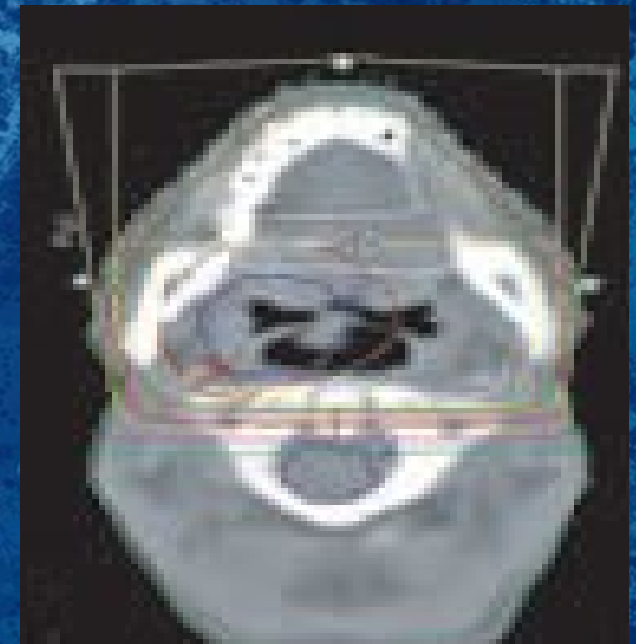
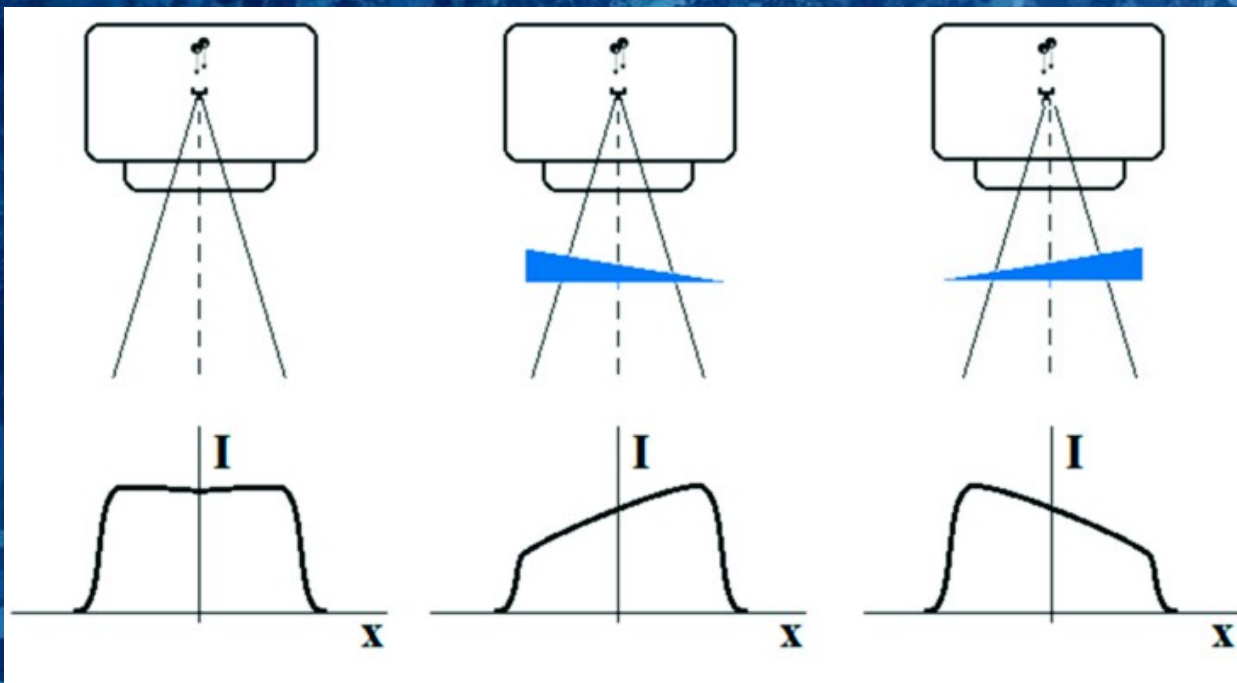
Конформална терапија

Тумору се предаје максимална доза, док околно ткиво ефективно прими много мању дозу

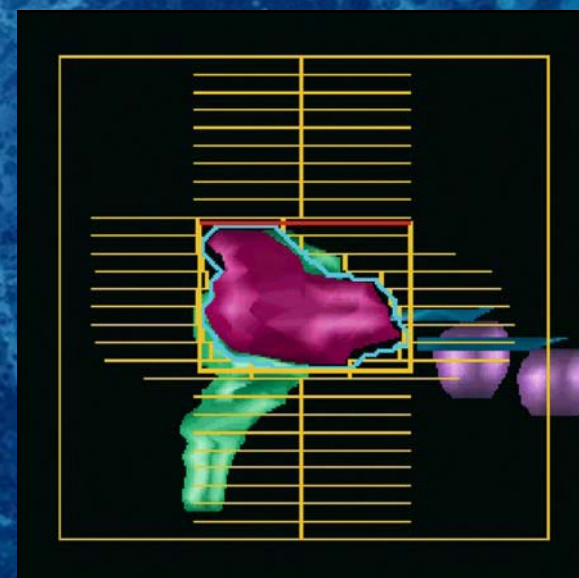
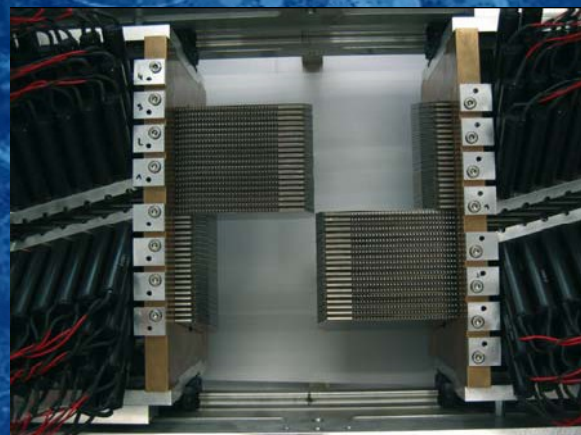
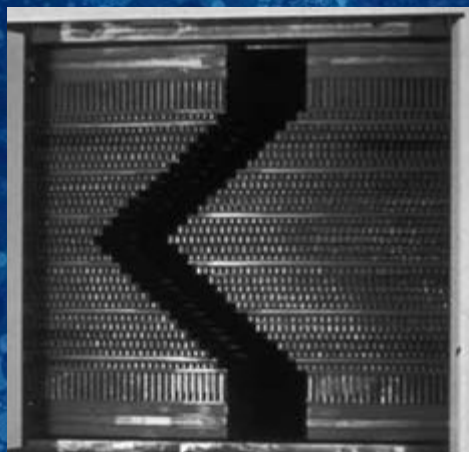
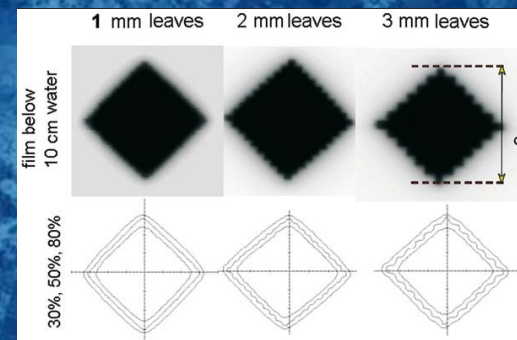
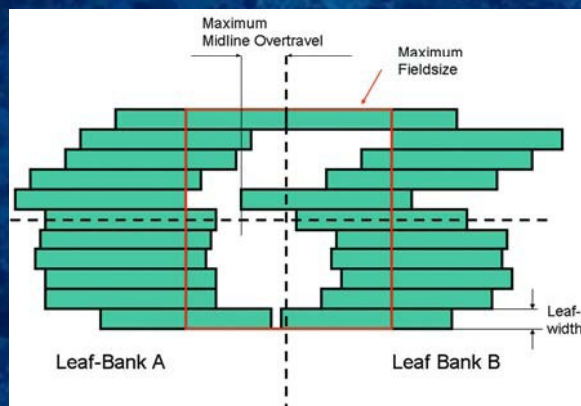
Шта ако анатомски регион који се третира има неравну површину?

- Користе се филтри за корекцију, најчешће тзв. клинасти филтер за профилисање изодозне расподеле

ПРОФИЛИСАЊЕ ЗРАЧНОГ ПОЉА ПОМОЋУ ВИШЕФОЛИЈСКИХ ФИЛТЕРА

Зрачно поље не мора бити правоугаоно!

Томотерапија

- Комбинује симултану визуелизацију патологије и њен третман

